

Folyóiratok.

Az *Akadémiai Értesítő* 11. füzetét *Simonyi Zsigmond* emlékbeszéde nyitja meg, mely után *Szinnyei József* tanulmányának kivonatát kapjuk középkori nyelvemlékeink olvasásáról. *Mátyás Flórián* őseink pogány szokásai közül a vérszerződésről és a lóáldozatról ír, majd Rogerius és Tamás esperesek néhány tévedését említi a tatárjárásról, aztán a *Kanonokság, esperesség és káplánság* fogalmának XIII. századi különbségét fejti ki. Czikke után az állandó rovatok sorakoznak.

A *Budapesti Szemle* novemberi számában *Krcsmárik János* mondja el keleti benyomásait. *Förster Gyula* folytatja értekezését a katolikusok autonómijáról. *W. I.* a kétezer éves Cicerót méltatja. —*rz.*— Gunkel Hermann és Zimmern német tanárok után a babiloni hagyományoknak a héber gondolkozásra és költészetre ható nagy befolyását ismerteti, s *Thim József* az orvosi gyakorlatról ír. Megtaláljuk még a „Vizi malom“ folytatását, s *Szász Károly* és *Lévay* egy-egy költeményét. Az „*Értesítő*“—ben a kiváló ismeretések és bírálatok után új magyar könyvek összeállítása következik. A deczemberi számban *Beöthy Zsolt* a királyszobrokról ír, *Forster Gyula* a tanulmányát, — *Krcsmárik János* pedig keleti benyomásait folytatja. *Endrődi Sándor*-tól költeményt, *Radó* Antaltól műfordítást olvashatunk; ott van még a „Vizi malom“ folytatása és az „*Értesítő*“.

A *Magyar Történeti Életrajzokban* (XIII. évf. 4. füzet). *Dézi Lajos dr.* írja meg *Szenczi Molnár Albert* gyermekkorát, ifjúságát, bolyongásait és irodalmi működésének kezdetét, 1604-ig.

A *Századok* 9. füzetében *Pór Antal* a bolognai és padovai jogegyetemen a XIV. században tanult magyarokról ír, s nyolcz magyar ifjúról tudja kimutatni, hogy ez egyetemeken rectorstágot viseltek. Azon kívül egész sereg magyar tanulót említ. —*y.*—*s.*— a hédervári Viczay család levéltárából ad közleményeket, *Sörös Pongrácz* pedig Illinci Péter életrajzához nyújt adatokat. *Kropf Lajos* „*Benyovszky Móríczy Lengyelországban*“ cz. a. kimutatja, hogy *Dr. Jankó* a századok XXV. évfolyamában félreértette egyik forrását, mert abban *Benyovszky* neve nincs is meg. A történeti irodalom rovatában több bírálat és ismertetés között *Téglás Gábor* arról szól, hogy „kiktől tanulták Dácia őslakói az aranybányászatot, s minő alakban és sulyrendszer szerint jutott forgalomba legrégibb aranytermésünk“.

Az *Archeologiai Értesítő* 4. (októberi) számában *Miske Kálmán báró* a velem-szt.-vidi őstelep edényeiről és bronz emlékeiről értekezik, *Posta Béla dr.* a lovasberényi urnatemetőt írja le. *Jósa András dr.* a Szabolcs-megyei őshalmokról szólva többek között azt is felveti, hogy „a *korhány* nevű őshalmok neve véletlenül hasonló-e a *kurgán* szóhoz, vagy collectiv elnevezésének tekintendő“. *Herepey Károly N.*-Enyedről skytha leleteket mutat be. *Finály Gábor dr.* négy Minerva szobrocskát tesz értekezése tárgyává. *Lehoczky Tivadar* munkácsi germán emlékekkel ismertet meg, s *Varju E.* a győri székesegyház középkori sírköveiről szól. *Mihálik József* felsőmagyar-

országi régi harangokról és harangöntőkről beszél, *Hpl.* pedig Berzeviczy Márton báró 1585. évi emlékérméről értekezik. Ezekhez levelezés, irodalom és különféle rovata csatlakozik.

A *Nyelvtudományi Közlemények* októberi füzetében *Szinnyei József* tanulmányának első felét kapjuk középkori nyelvemlékeink olvasásáról. *Erdélyi Lajos* az összevont mondatról, *Volf György* az egyházi szláv nyelv hazájáról végez be tanulmányaikat. *Ásboth Oszkár* az oláh nyelvbe átment nagyszámú magyar szóról értekezik, s aztán a füzet *Hellebrant Árpád* könyvészeti összeállítását után Brassai és Volf György gyászemlékezésével zárul.

Az *Egyetemes Philologiai Közlöny* IX. füzetében *Sebestyén Károly* befejezi tanulmányát az ephesosi Heracleitosról. *Naményi Lajos* a nagyváradi jézuita-drámákról ír. *Szigetvári Iván* a francziák latin olvasásáról értekezik, s *Szegedi Rezső* elvégzi Kölcsey esztétikai dolgozatairól szóló tanulmányát. *Wollanka József* folytatja értekezését Alxinger János életéről és műveiről. *Baráth Ferencz* az újra felmerült Bánk-bán kérdésben azt a nézetét fejezi ki, hogy Katona drámája nem volt a kolozsvári pályázaton. Szerinte lehet, hogy „útközben valahol elkallódott“. A füzetet a hazai és külföldi irodalom, a philologiai programértekezések, vegyesek és könyvészet rekesztik be.

A *Magyar Nyelvőr* X. számában *Simonyi Zsigmond* emlékezik meg Volf Györgyről. *Melich János* a „fecs-tej“ származását kutatja. *Balassa József* a magyarban levő franczia szókról beszél. *Joannovics György* a birtokos és dativusról szóló értekezését, *Király Károly* pedig nyelvújítási adatait végez el. *Trencsény Károly* Bács-Bodrog megye helyneveihez járul adatokkal és megjegyzésekkel. Erre a szerkesztőség jelentése következik a Nyelvőr pályázatáról, aztán *Deák Farkas* hátrahagyott irományaiból néhány nyelvészeti jegyzet a XVI. századból. Az irodalmi rovatban *Regőczy Győző* Balog István költeményeinek magyaros kifejezéseit válogatta össze. Utána magyarázatok, helyreigazítások, idegen csemeték, fattyúhajtások, egyveleg, kérdések és feleletek s népnyelvhagyományok következnek.

Az *Erdélyi Gazda* nov. f. gazdaságtörténeti részében ott találjuk *Kárrfy Ödön dr.* értekezését a mult századi (1766.) erdélyi mezőgazdasági- és ipartársulat megalapításáról. *Szádeczky Lajos dr.* Szemerja falunak 1727. évi falutörvényét közli, s *Domján István* a Székely Múzeumból Marossszék 1752-beli szabályrendeletét adja ki, mely a szolgák-, szolgálók- és mészárosokra vonatkozik.

A *Földrajzi Közlemények* VI. füzetében *Luksch J.* az újkor oceánografikus kutatásairól és Ausztria-Magyarországnak azokban való részvételéről beszél. *Hanusz István* az oláhok Szolnok-Doboka megyei terjeszkedéséről szól. Azután *Cholnoky Jenő* s utána *Gubányi Károly* Khinából írott egy-egy levele jön. Expedíciók, statisztika, ethnographia és vegyesek zárják be a füzetet.

Az *Erdély* 8—10. számában a vezérezik után *Merza Gyula* írja le látogatását a külföldi alpesi klubokban. *Mártonffy Mariska* egy kirándulást beszél el a krucsa határszélre. Ezt az E. K. E. királykői ünnepének leírása

követi, majd *Szádeczky Lajos dr.* mondja el a Nagy-Királyköre tett kirándulást. Még *Boleman István dr.* ír hosszabban a fürdői életrendről, azután még sok az apróbb közlemény, a szövegekben pedig sok szép tájkép és néhány arckép van.

A *Magyar Könyvszemle* III. füzetében *Erdélyi Pál* a British Múzeumról és könyvtáráról értekezik; *Kropf Lajos* Bihisti török krónikáját tárgyalja, melynek eredetije az 1389—1481-ig terjedő időszakról a brit múzeumban van, *Ráth György* a Korvina önálló könyvkötési stílusáról értekezve arra az eredményre jut, hogy igen valószínűleg „Mátyás király kizárólag könyvtára számára saját székvárosában rendezett be külön könyvkötő műhelyt, s annak vezetésével oly művészt bízott meg, ki a keleties díszítési stílusban jártos volt“. *Esztegár László dr.* a brüsszeli második nemzetközi bibliografiai konferenciáról számol be és *Illéssy János dr.* 1591-től Mathesy István váci püspök könyveinek leltárát közli. *M. S.* érdekes könyvtártörténeti adalékot közöl, s *Dézsi Lajos dr.* a berlini kosztüm-múzeum könyvtárának szakrendszert ismerteti meg. Azután sorban tárcza, szakirodalom, folyóiratok, Pulszky F. nekrológja, vegyes közlemények és a hazai hírlapirodalom összeállítása következnek.

A *Protestáns Szemle* 9. füzetében *Révész Kálmán* a kassai első templom történetéről, *Rácz Kálmán* a negyvenes évek unió törekvéseiről, s *Beregi József* a Szatmár megyei reformátusok üldöztetéséről szóló értekezésüket fejezik be. *Szlávik Mátyás dr.* Augustinus és Rousseau vallomásait hasonlítja össze. Azután az állandó rovatok sorakoznak, bő tartalommal. *K. L.*

Új könyvek.

— *Dr. Borovszky Samu*: Csanád vármegye története 1705-ig. II. k. A vármegye részletes története, térkép melléklettel. (Akad. kiadvány) Budapest 1897. 647 l. ára 4 frt.

— *Cs. Papp József*: Dante politikai rendszere. Kolozsvár 1897, 66 l.

— *Fejérpataki László*: Emlékbeszéd alsószopori Nagy Imre akad. rendes tagról. Bpest 1897, 24 l. Ára 25 kr.

— *Ferenczi Gyula*: Szummer és Akkád. Egy ős turáni nép a Tigris és Eufrates között Tanulmány az Assyrologia köréből, több rajzmelléklettel. Debreczen 1897. 104 l. Ára 1 frt.

— *Dr. Ferenczy József*: Gróf Dessewffy József életrajza, Budapest 1897, 142 l.

— *Hegedüs István*: Dicsének Jacobus Antoninus Marcellusra, írta *Janus Pannonius*, magyarra fordította H. I. (Székfoglaló akad. értekezés) Bpest 1897. 8-adr. 119 l. Ára 90 kr.

— *Keczser Géza*: Comitium és Forum, vagyis a történeti fejlődésekre és topographiájokra vonatkozó kérdések megvilágítása. Doctori értekezés. Szakolca 1897, 160 l.